

Observatoriul este de două ori în săptămână, miercuri și sâmbătă.

Prețurile

pentru Sibiu pe 1 an întreg 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dăsu la casa cu 1 fl. mai mult pe an; — trimis cu poșta în lăintrul monarhiei pe 1 an întreg 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinătate pe 1 an 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci; — numerii singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIUL

Diariu politic, national-economic și literar.

Ori-ce inserate,
se plătesc pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la primă publicare câte 7 cr., la adouă și a trei câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurul public.
Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usioru prin assemnatiunile poștei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu în Sibiu.

Nr. 45.

Sibiu, 6/18 Iunie 1879.

Anulu II.

Abonamentu nou la

„Observatoriulu“

Apropiandu-ne de finea Semestrului primu precum și a triluniului Apriliu—Iunie, prin acésta deschidem prenumeratiune noua și invitamu la reinvoirea abonamentulu pe Semestrulu alu douilea și pe triluniulu Iuliu—Septembre.

Condițiunile de abonamentu se potu vedea în fruntea diariulu și adeva:

În lăintrulu monarhiei:

Cu 4 fl. val. austr. pe 6 luni.
Cu 2 fl. val. austr. pe 3 luni.

În străinătate:

Cu 5 fl. séu 11 franci pe 6 luni.

În Sibiu „Observatoriulu“ costă 3 fl. 50 cr. pe 6 luni, éra dăsu la casa cu 50 cr. mai multu.

Abonamentele se potu face mai usioru prin asemnatiuni (mandate) poștali, de a dreptulu la Redactiune în Sibiu, Piatia mica Nr. 27.

Din Romani primu abonamente și în bilete hipotecari de ale statulu, al pari.

În București abonamentele se potu face și la librari d-lui J. Szöllösi, piati'a teatrulu.

Pentru înlesnirea publiculu primu abonamente noue și cu Prim'a fiacarei luni.

Din 10 esemplare abonate efectiv, unulu se dă gratis.

Ne aflamu în plăcut'a pozițiune a potea anunții totu cu acésta ocaziune, ca în septaman'a viitoare vomu începe a publicá în Foisiór'a „Observatoriulu“ într'o serie de numerii „Biographi'a lui Andreiu Muresianu“, neuitatulu nostru bardu nationalu, precum și câteva corespondenție fórté interesante de ale sale.

Redactiunea.

Elementulu românesc în armat'a imperială austro-ungară.

În escelentulu și memorabilulu seu discursu ținutu în ședinți'a din 5 Maiu a. c. a dietei Ungariei, deputatulu romanu d. Parteniu Cosma, apostrofa între altele pe deputatulu ungurescu Madarasz cu următoarele cuvinte:

„De cumva dl. Madarasz nu afla date spre acésta eu cunosc o statistica esactă, — nu acea statistica care înainte cu vreo câțiva ani cu spese enorme o facuramu, căci din aceea cu intențiune s'a scos rubric'a de nationalitate, că nici se vadia altii ca aici sunt și nationalități — ci alta. Avemu noi o oglindă, adevărata oglindă a natiunei — armat'a. Egalitatea în patri'a noastră numai acolo este realizată unde se încep sarcinile, mai cu séma unde, pentru patria se cere se ne sacrificamu sangele și averea. De cumva ve veti uitá în acésta oglindă, veti vedé intrensa ce este Ungari'a? Veti vedé, ca în ce proporțiune este locuită acésta țiera de fiacare nationalitate? Acolo veti aflá totu-odată și adevărutul patriotismu, căci în armata nu veti aflá esemplu, că soldatulu de o nationalitate se dea intaietate întru împlinirea datorinței sale de ostasiu — în bravura și curagiu — soldatulu de alta nationalitate.“

Tóta lumea știe, că romanulu este soldatu escelentulu și ca în ceea ce privește în specialu pe soldatulu romanu din monarhi'a austro-ungară, apoi este de ajuns, deca ne amintim, ca în resbelulu recentu din Bosni'a, romanulu érași a datu probe admirabile de vitejia și disciplină. Că proba pentru acésta ne potu servi cuvintele maresialelui-locotenentu comitele Szápáry, care că unulu ce a participatu la tóte campaniele dela 1848 încóce, a declaratulu ca: regimentulu Caesarevici Nr. 61 (Timisiór'a) este celu mai bravu din tóte regimentele pe care le cunósce.

Candu regimentulu Nr. 61 din care aprópe $\frac{3}{4}$ sunt romani se aflá în șianturile dela Doboj, espusu în decursu de mai bine de o luna la tóte intemperiele atmosferice și la foculu cu plumbu alu inamiculu, atunci colonelulu acelu regimentu se crediu datoru a spune generalulu, ca trup'a sa fiindu ca au participatu la tóte luptele ce au avutu locu spre Tuzla și înapoi spre Doboj, are lipsa de repaosu. Generalulu inse i-au respunsu: „Sunt și

eu de acord cu d-ta, dar' crede-me d. colonelu, ca eu numai atunci potu dormi linistitu, candu știu, ca regimentulu Caesarevici se afla în anteposturi.“

Alte doue regimente în cari se afla multi romani și adeva regimentulu Nr. 37 (Oradea-Mare) și regimentulu Nr. 41 (Cernauti) au aratatu în lupt'a cea mai crâncenă și mai sangerósă din intregulu resbelu, în lupt'a dela Bandin-Ogiac, ca romanulu merge pe campulu de lupta totu cu acelu sange rece că și pe campulu de manevrare, ceea ce a recunoscutu însuși Maiestatea Sa imperatulu, într'unu actu de recunoscintiă adresatu cătra baronulu Kelner, care este șeful regimentulu Nr. 41.

Amu mai potea citá înca multe acte și documente prin care se probamu bravur'a și eroismulu soldatulu romanu din armat'a austriacă. Scopulu ce ne amu propusu înse de astadata este, de a comunicá óresi-cari date statistice despre proporțiunea în care este reprezentatu elementulu romanu în armat'a imperială, precum și condițiunile în care se afla elu acolo.

Romanii sunt recrutați cu preferința la infanterie asiă, ca ei în următoarele regimente formédia maioritarea absolută și adeva: în regimentulu Nr. 2 (Brasiovu), în regimenu Nr. 5 (Szátmar); în regim. Nr. 31 (Sibiu), în regim. Nr. 33 (Aradu), în regim. Nr. 41 (Cernauti), în regim. Nr. 43 (Caransebesiu), în regim. Nr. 50 (Alb'a-Iuliu), în regim. Nr. 61 (Timisiór'a), în regim. Nr. 63 (Bistriti'a) și în regimentulu Nr. 64 (Orasthi'a). Afara de acésta regimentulu Nr. 29 (Beckereculu-Mare) conține $\frac{1}{6}$ romani, regim. Nr. 37 (Oradea-Mare) conține $\frac{1}{3}$ și regim. Nr. 39 (Dobritinu) conține $\frac{1}{6}$ romani, din numerulu totalu alu aceluor regimente. Contingente mai mici de romani se mai afla înca și în regimentulu Nr. 46 (Szeghedin) și în regimentulu Nr. 65 (Munkacs).

În bataliónele Nr. 23 (Mediasiu) și Nr. 28 (Alb'a-Iuliu) ale trupei de venatori înca se afla multi romani. La cavalerie romani sunt reprezentati în modu sporadicu în regimentulu de dragoni Nr. 9 (Cernautiu), în regimentulu de dragoni Nr. 2 (Clusiu) și în regimentulu Nr. 3 de husari (Aradu.) În numeru micu se mai afla romani și în regimentele de artilerie Nr. 8 și 13, dar' cu atâtu mai numerosi sunt ei în corpulu sanitaru și de trenu. (Va urmá.)

Foisiór'a „Observatoriulu“.

Femelele.

De: Iuliu Pederzani.

Traducere de: J. G. Baritiu.

III. Preotés'a ómenimei.

Esista flori, cari esala parfumulu loru în umbra. Ele se afla ascunse între verdéti'a abundanta, subt umbr'a copaciloru titanici, neajunse de radiele aurie ale sórelui.

Candu arșiti'a sórelui, ajunsu în punctulu de culminatiune, infierbenta padurea, atunci aceste flori ascunse esala parfumulu loru inbetatoru. Mirosulu loru inprumuta padurei unu caracteru determinatu, o poesie, și prin acésta acelu asilu alu padurei esista înca multu timpu în memori'a noastră.

O femeie delicată și profundu simțitoare nu va iubi nici-odată rigidele plăceri ale lumei, ci se va retrage departe de ómenii fara sufletu de cari din fatalitate intalnesc fórté multi în viétiă.

Ea sémena cu acea flóre de padure ascunsă, care infloresce și respandesc mirosulu seu departe de orbitóra lumina a publicității.

Nu fia-care fiintia femeiescă își incredințesa sórtea neconstantelor valuri ale lumei: nu fia-care femeie este chemată a fi sóti'a unei altei esistenție.

Și a cunoscutu „o nobilă“ chemarea sa, apoi se consacra sublimulu cultu alu amorulu universalu, devenindu „preotés'a ómenimei“ a ómenimei suferinde și geménde subt greutatea crucei pe care o pórtă.

Cartea santa adreséza unu cuventu sublimu și adevératu cătra tóte femeiele: „Unde nu este femeia, bolnavulu suspina.“

Femei'a posedă, și eu nu voiu obosi a o repeti de nenumerateori, femei'a posedă multu amoru.

Acesta este destinulu ei, dogm'a ei și legea esistenției sale. Acésta este glóri'a, sorgința marimei sale, dara și aceea a suferințelor sale. Ea suferă turmentele proprii sale ânimi finu instrunate, dara și glóriésele turmente ale compatimirei.

Provedinți'a a increditulu miceloru sale mani misteriósa batista prin care se usuce lacrimile miseriei; în ochiu privirea blandetiei, în voce unu tonu simpatichu vibratoru și cuceritoru de ânima.

Numai femei'a este capabila de sacrificie mari și este în stare se uite de sine. Pentru aceea ea „va ferici“ fiindu ca damu fericiore numai unde nu cugetamu la noi.

Spiritulu amorulu, alu amorulu adevératu creștinescu, a ridicatu acele asile straine de lume, unde femeiele își împlinescu misiunea loru de preotese. Acele asile, în care amorulu desinteresatu se acopere în velu negru, dupace a refusatulu corón'a de mirtu séu flóra de granata.

Acele insule pacinice în oceanulu lumei, de acaroru tiermuri se frangu valurile vietiei spumegande.

Monastirile.

Nu acele monastiri, unde copile d'abea inforite, constrense prin crud'a vointia a parinților, séu în urm'a unui amoru desamagitu își petrecu viéti'a visandu, neactive și nepasétore, cu spiritulu adormitu.

Nu acele temnitie, unde o viétiă abundanta și insielată a unei femeie recunósce prea tardiu: „Ca s'au amagitu,“ deplangendu'si viétiă perdută, pana candu se termina în nóptea nebuniei séu a desperarei.

Intielegu acele monastiri, din cari fiintie de femeie, înbrațate în vestmentulu resignatiunei, cu o ânima plină de amoru alérga la patulu de durere alu ómenimei și în colib'a pauperismulu.

Cine nu v'au vediatu pe voi preotese ale ómenimei, cu blandeti'a, consolarea și activitatea vóstră, acela nu ve vá poté stimá și venerá nici-odată dupa meritulu vostru.

Cunósceți voi acele edificie lungi, în ale caroru sale dorerea întregi ómenimi geme concentrată? Paturile de dorere ale spitaleloru nóstre? Candu nóptea s'a respanditu pe pamentu și cu ea deodată dulcele óspe somnulu, atunci ómenimea obosita se repaosédia și somnulu învelesce ânimele ingrigite și pline de suferinție cu auriel valuri ale visulu. În somnu este uitarea!

Pentru omulu bolnavu și murindu nu esista repaosu subt velulu noptii. Ranele ardu mai tare, imagini inspaimentátore nelinistescu sufletulu și mórtea stinge mai cu predilectiune în intunereculu noptii, lamp'a unei vietie ómenesce.

Și dealungulu aceluor paturi de dorere se preumbla acesti angeri ai ajutoriulu, preotesele amorulu de pietate.

Pentru fiacare dorere au unu cuventu consolatoru, pentru fiacare suferinția o mana ajutorate, pentru fiacare turmentu o privire plină de compatimire sincera.

Acele femei delicate au abandonatu patri'a, caminulu parintescu, au sacrificatu fericiore vietiei loru, pentru de a'si consacrá viéti'a ómenimei și a muri în servitiulu loru. Ori unde caută privirile loru, intimpina fetie palide și desfigurate prin spasmiurile dorerei; urechi'a loru nu cunósce altu tonu, decatu strigatul de dorere și ultim'a respirare a murindulu.

Man'a loru atinge numai frunți infierbentate de frigurile deliriulu séu récite și acoperite de sudóra mortii.

A muri pentru o idea sublima este demnu de ómenime și nobile, adesea inse nnumai fapt'a unui momentu de entusiasmu, adesea usioru înainte ochiloru unei lumi, care tresalta de admiratiune. Inse — departe de lume și ascunsă — nu odată, ci în fia-cara di a'si sacrificá o parte a unei vietie lungi, cu blandetia constantă, cu putere linistita și fara de a obosi este cea mai sublima și mai frumósă faptă a unui omu. Este unu martiriu. Unu martiriu pe care preotesele amorulu de pietate ilu suferă pe altariulu ómenimei!

(Va urmá.)

Revista politica.

Sibiu, 17 Iunie st. n. 1879.

Genialulu si cavaleresculu nostru ministru de esterne comitele Andrassy este indispu si bolnavu si gurele rele au si inceputu a vorbi despre retragerea sa si inlocuirea lui prin baronulu Haymerle, actualulu ambasadoru austro-ungaru in Itali'a, care de câteva dile se afla in Vien'a, chematu fiindu de urgentia de către guvernulu seu.

Morbulu de care suferu comitele Andrassy sunt neste friguri nervose, pe care i le au causatu faimos'a conventiune austro-ungaro-turcesca incheiata cu guvernulu turcescu, relative la ocupatiunea sandjacului Novi-Bazar. Conventiunea aceea au facutu forte multu sange reu in cercurile militare, diplomatice si guvernamentale si astadi amicii cei mai devotati ai comitelui Andrassy declara, ca acea conventiune este una din cele mai mari erori diplomatice pe care o au potutu comite actualulu ministru de esterne.

Afara de acesta, situatiunea diplomatica din Constantinopolu, unde influinta russesca este erasi predominantu, precum si scirile ce vinu din Novi-Bazar si chiaru din Bosni'a, nu sunt nici decum de natura a calma nervositatea si a reda comitelui Andrassy somnulu perdutu in urm'a „gutunaiului diplomaticu“ pe care i l'au causatu consecutiile neperceptibile sale politice orientale, care precum s'au mai disu, pe catu este de radicala, pe atatu este si de confusa si aventuriosa.

Interpelatu fiindu in diet'a Ungariei despre conventiunea austro-ungaro-turcesca, ministrulu-presedinte K. Tisza a respunsu, ca ocupatiunea sandjacului Novi-Bazar se va face in pace si liniste, fara ca se fia de lipsa o noua mobilizare a armatei imperiale si fara de mari sacrificii banesci. Asia au disu d. K. Tisza in calitatea sa de organu si colegu alu comitelui Andrassy. Dar' eta ce i se telegrafedia din Vien'a diariului „Pesti Napló“ relative la situatiunea ce domnesce in sandjaculu Novi-Bazar :

„Pacificarea sandjacului Novi-Bazar n'a reusitu. Capii arnautiloru au declarat valiu delu Kosovo, ca isi voru aparati patri'a in contra invasiunii straine si ca au inceputu se trimita deja bande la frontierele Bosniei. Aderintii guvernului otomanu s'au refugiatu la Mitrovitia, de frica se nu fia masacrati de către insurgenti, a caroru parola este acesta: „Morte traditoriloru.“

De alta parte atitudinea Rusiei fatia cu Austro-Ungari'a incepe a deveni din ce in ce mai ostila. Limbagiulu celu porta diarele russesci, numai amicabilu si incuragatoru nu se pote numi. Asia „Golos“ dela 5 l. c. vorbindu despre ocuparea Novi-Bazarului de către Austri'a, dice, intre alte urmatoarele :

„Cunoscemu intrigele Austriei in provinciile turcesci dela sudulu Balcaniloru. In miscarile insurectionale din Macedoni'a, totu man'a Austriei era in jocu. Dupa evacuarea provinciiloru turcesci, de către rusi, se va deschide unu campu favorabilu pentru intrigele Austriei. Dupa cum aflamu din Sofi'a, numerosii agenti austriaci ce s'au ivitu in timpul din urma acolo, aveau missiunea de a provoca turburari, cu scopulu de a prepara terenulu pentru ocuparea Macedoniei de către austriaci, cari voru se strabata pana dincolo de Mitrovitia. Déca cu modulu acesta, Austri'a va prinde radacini in vecinatatea Bulgariei si a Rumeliei orientale, ea isi va concentra tote puterile pentru ca se atraga in sfera ei politica si pe aceste doue tiera slavice. Dar' cum remane apoi caus'a slaviloru dela média-di?“

Unu altu diariu russescu „Petersburger Zeitung“ dela 5 Iuniu se exprima astfelu :

„Congresulu dela Berlinu si-a propusu de a lucra in contra progresarii si unitatii nationalitatiloru slavice. Divide et impera era cuventulu de ordine in Berlin si Austri'a germana, urmandu acestu cuventu, a ocupatu Bosni'a si Hertegovin'a si voiesce a patrunde afundu in Novi-Bazar. Asia ea desparte pentru multu tempu doue tiera slavice independente, pe Serbi'a si pe Muntenegrulu. Austri'a magulindu pe principele Milan si pe ministrulu Ristici, si-a infiptu ghiarale in manusi de catifea in gatleulu independentiei si progresarii Serbiei.“

Acestu limbagiu alu diareloru russesci este claru si nu lasa nici o indoiala, ca relatiunile politice intre Austri'a si Rusi'a sunt déca se pote si mai incordate, decatu cum sunt acelea cu Itali'a. Vedemu deci, ca si pe orizontulu politice esterne se gramadescu totu mai multe puncte negre, care amenintia monarchi'a austro-ungara cu o catastrofa teribila.

Acesta presimtire a inceputu a coprinde si pe unele diare independente magiare, precum este „Pesti Napló“, „Magyarország“ si „Szabadság“, cari sunt forte ingrijate pentru viitorulu monarchiei si in specialu pentru acela alu regatului St. Stefanu. Dar' vocea loru suna in desiertu ca si a Cassandreii, pentru ca ratiunea si logic'a a incetatu de multu a fi conducetorele politice unguresci. Devis'a comitelui Andrassy precum si a d. K. Tisza se pare

a fi aceea a lui Metternich, care a disu: „Dupa noi diluviulu!“

In momentele de a termina revista nostra de astadi, eata ce scire durerosa si trista ne aduce diariulu ungurescu „Független Hirlap“, relative la pacifica ocupare a Novi-Bazarului. Acelu diaru afirma, ca déca nu va interveni vre unu incidentu nepreveditu apoi, ordinulu de mobilizare pentru o parte a armatei imperiale va fi datu in diu'a de 20 l. c. Regimentele ce voru fi mobilizate sunt urmatoarele: regimentulu de reserva Nr. 6 „Comitele Coronini“ din Neoplat'a, regimentulu de infanterie aradanu Nr. 37 „Archiducele Iosifu“ (Esseg); regimentulu de infanterie din Dobritinu Nr. 39 „Marele duce Alecsi“ (Timisióra); regimentulu de infanterie lugosianu Nr. 42 „Aleman“ (Pola); regimentulu de infanterie din Muresiu-Osiorheiu Nr. 62 „Principele de corona Ludovicu de Bavaria“ (Clusiu) si regimentulu de infanterie otocianu Nr. 79 „Jelacsics“.

Spre intregirea acestui corpu de armata se voru mai mobiliza urmatoarele trupe aflate in Ungari'a si adeca: batalionele de venatori Nr. 23 si 31; partile corespunditoare din regimentele de husari Nr. 5, 9 si 12; o parte din regimentulu de ulani Nr. 53 si regimentele de artilerie Nr. 3 si 12.

Mame, sotii si sorori romane fiti gat'a de adio si pregatiti scame si bandage pentru bravii soldati cari voru fi din nou chemati a isi versa sangele pe campulu de onore!

Dela diet'a Ungariei.

Discursulu

deputatulu Parteniu Cosma, tinutu in sediinta dela 5 Maiu a. c. a dietei Ungariei in cestiunea limbei magiare.

(Urmare si fine.)

On. casa: Numai pe scurtu voi se mai reflectediu la o asertiune a d-lui deputatu Madarasz.

D-lui néga, ca tiera acesta ar fi o tiera polyglota, si néga acesta pe bas'a legii de nationalitate. Madarasz Josef: Nu tiera, ci statu!

P. Cosma: Fia dar' „nu tiera, ci statu!“

Nu sciu déca o néga elu acesta pentru ca cuventulu „polyglott“ este grecescu, séu din alta cauza necunoscuta noua, ca-ci intru adeveru legea la care se provoca este o dovada prea eclatanta ca este polyglota; dar' este curiosu, ca toama d-sa o face acesta, ca membrulu acelei partide carea e totu cu integritatea coronei santului Stefanu in gura

Madarasz: „A statului!“

P. Cosma: E curiosu dicu, ca d-lui nu scie, ca statulu ungaru este statulu polyglotu, fiindu elu polyglotu dela inceputu, ba intemeiandu-se chiar' ca atare (intreruperi in stenga estrema: „Inainte de mii de ani!“)

Ori candu a fostu, totu adeverata remane vechia sententia a santului Stefanu ca: „Regnus unius lingue fragile et imbecille est“ si de cate ori s'a increatu o natune din patria a resturna acestu programu, totdeuna s'a resturnatu pe sine si a justificatu pe santulu Stefanu!

De cumva d-lui Madarasz nu afla date spre acesta eu cunosc o statistica exacta, — nu acea statistica care inainte cu vr'o cati-va ani cu spese enorme o facuramu ca-ci din aceea cu intentiune s'a scosu rubrica de nationalitate, ca nici se vedea altii ca aici sunt si nationalitati — ci alta. Avemu noi o oglinda, adeverata oglinda a natunii — armata. Egalitatea in patri'a nostra numai acolo este realisata unde se incepu sarci-nele, mai cu séma unde pentru patria se cere se ne sacrificamu sangele si averea. De cumva ve veti uitá in acesta oglinda, veti vedé in trena ce este Ungari'a? Vetí vedé, ca in ce proportiune este locuita acesta tiera de fia care nationalitate? Acolo veti aflá totu-odata si adeveratulu patriotismu, ca-ci in armata nu veti aflá esemplu ca soldatulu de o nationalitate se dea intaietate intru implinirea datorintiei sale de ostasiu — in bravura si curagiu — soldatulu de alta nationalitate.

Se luamu numai casulu celu mai recentu, catastrofa dela Szeghedin, unde soldatii au doveditu o astfelu de bravura in catu au obtinutu recunoscintia Europei intregi, — ore i-a venit cuiva in minte se cercé de ce nationalitate sunt acei soldati bravi? Eu credu, ca déca ar fi cercatu cineva dupa limba regimentulu, ar fi aflatu soldati de tote limbele, dar' nu ar fi aflatu pe nici unulu, care s'ar fi lasatu se fia intrecutu de altulu intru implinirea datorintiei sale.

Nu ve nisuti dar' domniloru a statori concepte noue despre patriotismu si despre statulu, si anume a construi unu cadru, in care nu incape acesta oglinda, ca-ci candu patri'a este in pericolu, se recere ca tote poporale se o apere.

Eu sub decursulu acestei debateri am totu asteptatu ca se me luminedie cineva, ca: propriaminte ce este acelu lucru mare „Ide'a de statulu ungaru“ in editiune noue? — ca-ci de acesta este vorb'a — si trebuie se ve marturisescu, ca din cele audite pana aci am aflatu, ca acesta idee este unu vestmentu atatu de strimtu, in care numai nationalitatea magiara pote incapea.

Nu duceti lucrulu la estremitati d-loru, nu ve nisuti a statori aici despre ide'a de statulu si patriotismu teorii noue, ci remaneti la cele vechi, pe cari este basatu acestu statulu. Nu cercati in alte state institutiuni

analoge institutiuniloru nostre, ca-ci asemenea statulu nu mai exista, nu samena acestu statulu nici chiar' acelor state mici, la cari de atatea ori ve provocati aici.

Nu diceti ca acesta nationalitate este mai rea decatu cealalta, nu vorbiti de Serbi'a mare, de Daco-Romani'a etc. ci nisuti a intemeia in patria astfelu de conditiuni, intre cari fia-care cetatienu alu patriei aici se-si afle deplin'a sa fericire, ca-ci eu totu sustinu ceea ce am mai disu inca in acesta casa, ca de si Belgiulu nu este asia mare ca Franti'a cea glorioasa, totusi nu exista nici unu francesu belgianu, care ar dori se-si incorporede mic'a sa natune in marea Franti'a, pentru ca elu isi afla in patri'a sa deplina multumire, acasa isi pote desvoluta si institutiunile sale nationale.

On. casa! In proiectulu de lege, asia dupa cum sunt indreptatitu a-lu pricepe, dupa cele premise — eu vedu o directiune, carea — facutu odata pasulu primu, déca se va continua, nu va conduce acolo, unde cere interesulu patriei, ci la nemultumiri, neintielegeri si frecri, cari potu se impinga patri'a in celu mai mare pericolu.

Nu priviti d-loru legile ce vreti se le modificati de legi simple, facute de adi pe maine, cari se potu modifica dupa placu in fia-care momentu, ci ve aducei aminte cate lupte au costatu nascerea acestoru legi! Promissiuni solemne facute prin legislatiune, promissiuni de totu felulu pe cale sociala si mandate preinalte au premersu crearii acelor legi. Considerati-le deci de aceea, ce si in alte state sunt asemenea legi — de legi fundamentale.

Diet'a din anulu 1861 a promis in adresa ca va multumi nationalitatile din patria. Eata cuvintele adresei:

„Credemu ca nici cetatenii de nationalitate nemagiara din Ardélu nu-si voru vedé prin unione periclitare interesele nationali, ca-ci 'si voru afla multumire si deplina asigurare in acelea ce vomu dispune si face in privintia concetateniloru nostri de alta limba.“

La acesta a respunsu Maiestatea Sa urmatoarele:

„Mai departe, ne vedemu necesitati a provoca pe magnatii si deputatii coadunati, ca ori in urm'a propuneriloru regesci ori la initiati'a dietei se se apuce de pertractarea unui astfelu de proiectu de lege, care se continua precisu si lamuritu formulate drepturile nationali ale locuitoriloru de limba nemagiara din Ungari'a, dimensiunea aceluia atatu in privintia desvolutareilimbeisinalitatatii catu si in privintia referintiei loru administrative.“

La acesta a respunsu natunea cu a dou'a promissiune, prin a dou'a adresa din anulu 1861, unde se dice:

„De cumva Maiestatea Vostra la inceputu chemati la diet'a nostra pe toti aceia, cari dupa lege trebuiau chemati, si diet'a intregita numai decatu se potea apuca de facerea legiloru, proiectele referitoare la ascurarea intereselor nationalitatiloru aru fi deja substernute inaintea Maiestatii Vostra. Ba camer'a deputatiloru, in sperantia, ca diet'a catu de curendu se va intregi, a si esmisu o comisiune care se pregatésca proiectele necesarii in acesta privintia si acesta comisiune si-a si terminatu deja lucrarile. Inse Maiestatea Vostra si acuma denegati intregirea dietei, — er' diet'a neintregita cum s'ar poté dimitte in aducerea definitiva a unoru legi, in specialu asupra unoru obiecte, cari pe cei nechemati ii intereséza mai multu, si la cari tocmu dorintiele acelor sunt in prim'a linia de consideratu?“

Acestea au fostu promissiuni solemne d-loru si rezultatulu loru a fostu mai tardiu legile: de instructiune si de nationalitati din 1868.

Astadi altfelu se vorbesce de legile acestea, ca si candu aceia, cari le-au facutu n'ar fi cunoscutu interesele patriei, n'ar fi fostu adeverati barbati de statulu, ba dora nici patrioti adeverati. Cu atata intetire se cere reformarea loru, in catu s'au aflatu deputatu, care au afirmatu, ca daca nu o facemu acesta acuma, tiera intréga devine ce a devenitu Szeghedinulu; altii erasi au negatu prevederea si intieptiunea barbatiloru, cari au facutu legile dela 1868. Eu inse d-loru sunt convinsu, ca barbati nostrii de statulu de adi, aru fi prea multumiti, decumva istori'a i-aru pune paralelu cu cei ce au facutu legile acestea, cu multu regretatulu Deák Ferencz si br. Eötvös.

A vorbi de creatiunile acelor barbatu intr'unu tonu ca d. raportoru si preste totu ca toti partinitori proiectulu de lege — nu este permisu.

Cum diseiu se nu privimu legile acestea de legi simple, ci de legi fundamentale, si se nu tragemu la indoieia patriotismulu acelor, cari se nisuescu a-si apera drepturile garantate prin asemenea legi, candu le vedu periclitare, candu isi apera nationalitatea periclitata prin proiectulu din cestiune, ca-ci prin aceste legi fundamentale le este garantata si chiaru desvolutarea nationalitatii.

Din tote aceste motive, si fiindu ca prin proiectulu din cestiune totu-odata se intentionéza modificarea unei legi fundamentale si inca intr'unu modu, care in rezultatele sale pote deveni funestu pentru patria — nu lu primescu de basa pentru desbaterea speciala.

„Telegr. romanu.“

Transilvania.

— Sibiu. — (Dela sinodulu archidiececanu.)

Sedinti'a XIV.

(Urmare si fine.)

Urmédia la ordine raportulu comisiunei petitiunare. Raportoru Absolonu Todea cu privire la rugarea comitetulu parochialu gr. or. din Cojocn'a prentu unu ajutoriu in bani spre scopuri scolare din vre'unu fondu

archidieceșanu propune și sinodul decide: Se se transpune consistoriului.

Rugarea comitetului parochial din Bintinti pentru dobândirea unui ajutoriu de cel puțin 500 fl. spre edificarea școlii confessionale române gr. or. — Se transpune consistoriului spre a o lua în posibila considerare.

Rugarea sinodului parochial din opidul Deva pentru un ajutoriu anual de 100 fl. la salariul învățătorului dela școlă confessionala română gr. or. din Deva. — Se transpune consistoriului spre a o lua în posibila considerare.

Rugarea parochului gr. or. din Roșia, Aronu Cosma, pentru un ajutoriu de cel puțin 50 fl. din ajutoriul de stat pro 1877 prezentata sub Nr. 58 din 1878. — Se transpune consistoriului.

Rugarea Paraschivei Popu din Albă-Iuliă pentru estradarea sentinței divorțiale a fiicei sale Carolină Vladu. — Se transpune consistoriului.

Rugarea comitetului bisericescu din Mihaești, tractul Dobrei, pentru un ajutoriu în bani spre continuarea edificiului bisericii nouă, ce are să se înceapă. (Nr. 37 a) 1878. — Se transpune consistoriului.

Rugarea parochului Mihail Chebeleanu din Nyárad-Szt-Benedek pentru a i se da ajutoriu de stat pe totu anul (Nr. 37 b) 1878. — Se transpune consistoriului.

Recursul lui Gregor Smedru și Ioan Romosanu epitropi în Vinerea în contra decisiunii consistoriale în afacerile epitropiei parohiale de acolo (Nr. 37 c) 1878. — Se transpune consistoriului.

Cererea lui Basiliu Mota, parochu în Campeni, pentru asigurarea daruirei facute la 1873 de Anca Petru și la a. 1876 de Nicodim Cotisielu în favorul bisericii gr. or. din Certeje. — Se transpune consistoriului.

Pentru autenticarea protocoalelor sed. XII, XIII și alu ședinței prezente presiului propune și sinodul decide: autenticarea protocoalelor din cesiune se va face Vineri la 11 ore în comisiune de totu membrii sinodului, cari voru fi prezenti în Sibiu.

Presidiul constata cu multa placere, că de și din consultarile acestei sesiuni n'a rezultat creatiuni de o însemnată deosebită mare, totuși sunt rezultate, de și modeste, dar salutare pentru biserică noastră, și crespunditoare poterilor de cari dispunem. Multumeste apoi deputatilor pentru concursul și bună voință, cu care i au usoratu deslegarea agendelor acestui sinodu și și esprima multumirea, că sub decursul acestei sesiuni sinodul a avut ocaziune, de a și esprima simțimintele sale de lealitate contra Prea Înaltiatului imperatru și rege și contra dinastiei, simțiminte, cari se voru paștră a buna sēma și pe viitoriu. Accentuēdia apoi pașii facuti de episcopatul nostru și de consistoriu pentru salvarea autonomiei bisericesci, și a pazei publice din țiera și dandu deputatilor bicuvențarea arhierēșca declară sesiunea sinodului archidieceșanu pro 1879 de încheiată.

Deputatul, vicariul N. Popea multumeste Înaltulu presiulu, parintelui Archiep. și Mitropolitu în numele sinodului, pentru ostenele ce și-a datu intru conservarea autonomiei noastre bisericesci, pentru nisunțiele de a aduce biserică pe cale sigura la scopul ce dorește se lu ajunga și pentru paciența și tactulu cu care a condusu pertractările acestui sinodu.

Despre această încheiere a sinodului prezentu se ia actu la protocolu. Dupa „Telegraf. romanu.“

Correspondenție particulare ale „Observatoriului“.

(Bania com. Severin în 2 Juniu 1879). Strabunii noștri din fosta granitiă militară, petrunsi fiindu de acelu adevēru, că școlă este isvorulu fericirii poporaloru, concepura sublimă a ideia de a înființă pentru urmatorii lor unu fondu acarui procentu se-se întrebunțiedie spre scopuri culturale.

Acestu fondu până la desființarea granitiiei militare s'au urcatu la o suma aproape de 300.000, împartindu-se dupa numerulu sufleteloru la comunele din fosta granitiă, din care primu și comună noastră unu capitalu de 5000 fl. carele se administrăia în comună.

Dar ce se întempla cu fondulu acesta?

Precum de comunu se afla în totu loculu omeni reutatosi și fara sufletu — așa și în comună noastră, cari condusi fiindu de unu spiritu diavolescu defraudara din cancelariu oficiulu comunalu — lad'a numitului fondu, carea conține afara de obligatiuni și o suma de 1036 fl. 64 cr. — Intemplarea această indignă până la sufletu pe zelosulu nostru pretore d. Antonu Szabó din Bozoviciu, carele numai decatu ne trimise 2 fetiori de siguritate în frunte cu viglieriulu supremu Iliă Ciortusu.

Petrecandu acestia 3 dile în comună, descoperira pe furi, școșera dela densii și banii defraudati, aducēndu prin această atatu comună, catu și pe iubitul nostru pretore Antoniu Szabó la cea mai mare linessce sufletēșca.

Venim deci prin această a ne esprima caldoroșă noastră multumire zelosului și noue multu iubitului d. pretore A. Szabó, asigurandu-lu din parte-ne, că îngijirea dovedita cu această ocaziune pentru comună noastră, au nascutu în noi o iubire și recunoscintiă profunda contra persōna domniei sale, carea va remanea nestērsa din ānima poporalu.

Asemenea și bravulu viglieru supremu de sigurantia J. Ciortusu și cameradilor sei P. Vedralu și N. Lazarescu, cari n'au crutiātu osteneala — de și ce e dreptu prin mijloce aspre — pentru descoperirea defraudatorilor, le esprimam cu această ocaziune sinceră noastră recunoscintiă.

Se trăiescă!

„Mai multi, în numele comunei.“

R u s s i a.

Procesele nihilistiloru.

La 18 Maiu, se aflau înaintea tribunalului de resbelu din Kiew trei nihilisti: Valerian Osinsky, Sofia Lesern Herzfeldt și Volosenko, studentu la universitate.

Procurorulu îi acuză că au luat parte la mișcări revolutionare, cu scopulu de a resturnă starea de lucruri de astadi, că au falsificatu paspoarte, că au respanditu proclamatiuni revolutionare și că Osinsky a încercatu se omóre pe unu oficiar de gendarmi, ér' Sofia Herzfeldt pe unu aginte politienescu.

Inculpatii au declarat u că apartin partidei revolutionare socialiste, că nu se credu vinovati și refusa ori-ce depuneri, pentru că nu voru se recunósca auctoritatea tribunalului de resbelu.

Dupa această tribunalulu a pronunțiatu sentința pe care dejă amu publicat' o într'unulu din numerele precedente.

La 13 Maiu, în Moscva, unu politiaiu a prinsu o fēta chiar' în momentul candu se încercă se afiesie o proclamatiune revolutionara. Totu în acea di s'a prinsu alta fēta, totu aștāndu o proclamatiune. Cea d'antēiu e comites'a O., ér' cea de-a două e fiică a unui fabricantu fōrte avutu din Moscva. Amendoune sunt elevele institutului de crescere pentru fetele nobililoru din Russia. S'au gasitu la ele revolvere și cartusie.

La 26/14, diminiță, s'au gasitu scrisori afișiate în mai tōte stradele Mosevei, în care se amenințā cu incendiarea orasiului, deca numitele fete nu voru fi puse imediatu în libertate și, în adevēru în acea di, pe la amēdi, a și izbucnit unu nou incendiu în Moscva. Foculu a duratu de la amēdi până la 9 ore sēr'a. Au arsu cinci case, unu otelu și trei vile.

Intre persōnele condamnate dile trecute de consiliulu de resbelu din Kiew de a fi inpusicate, se numea și unu Louis Brandtner. Scirile mai recente spunu, că din gresiēla s'a disu ast-felu, de ore-ce subț acestu nume trebuia se se intielēga o femeie ér' nu unu barbatu. Această fēta, condamnată a fi inpusicata, se numesce Louisa Brandiner și e supusa prussiana. Ast-felu dēr' au fostu condamnate la mōrte doue femei: Louisa Brandiner și Sofia Herzfeldt. Multe persōne au fostu condamnate la munca silnică, unele timporaru altele pe viēta, și dintre acestea unele chiaru fete din societatea cea mai înaltă. Eta cateva esemple: Domnisiōrele Natalia Armfeldt, fiică a consiliarului de stat actualu; Catarin'a Sarandovici, fiică a asesorului de colegiu cu același nume; Alexandr'a Potalicine, fiică a unui capitanu; Maria Kovalevski, fiică a unui gentilomu; Catarin'a Nitociaieff, veduv'a unui farmacistu, și Ver'a Vasiliu, fiică a unui oficiar. „Romanulu“.

ACADEMIA ROMANA.

Sesiunea extraordinara.

Procesulu-verbalu Nr. 1.

Siedint'a din 23 Maiu st. v. 1879.

Membrii prezenti:

D-nii Aurelianu Petre S., Babesiu Vincentiu, Baritiu George, Caragiani Ioanu, Cretulescu Nicolae, Falcoianu Stefanu, Ghica Ioanu, Hasdeu Bogdanu P., Ionescu Nicolae, Laurianu Augustinu Treb., Maniu Vasile, Odobescu Alesandru, Papadopolu-Calim. Alesandru, Romanu Alesandru, Sionu George, Stefanescu Grigore, Sturdza Dimitrie A.

Presiedinte, Ioanu Ghica.

Siedint'a se deschide la 8 1/2 ore sēr'a.

D-lu presiedinte dă lectura adresei d-lui ministru de culte cu Nr. 3,659, din 4 Aprilie a. c., prin care i s'a transmisu legea votata de Corpurile Legiuitōre sanctionata de A. S. R. Domnulu, prin înaltulu decretu cu Nr. 759, din 27 Martie, și promulgata prin *Monitoriulu oficialu* în următoarea coprindere:

Art. 1. Societatea academica romana, instituita prin decretulu domnescu cu Nr. 1,246, din 26 Augustu 1867, se declara institutu nationalu cu denumirea de: *Academia romana*.

Ea isi are resiedint'a în Capital'a Romaniei.

Art. 2. Academi'a romana are de scopu cultur'a limbei și a istoriei nationale, a literiloru, sciētiiloru și frumóselor arte.

Art. 3. Academi'a romana este și remane persōna morala și independenta în lucrările sale de ori-ce natura. Ea singura se organisa, isi face regulamente și-si administra' averea sa prezinte și viitōre.

„Art. 4. Statulu face Academiei romane o dotatiune anuală fixă de 30,000 lei, care se va înscrie în budgetulu Statului. Din această suma o parte va fi pururea afectata de catra Academiă la acordarea a două premii, unulu sciētificu și altulu literaru purtandu denumirea de: *Premiulu Lazaru și Premiulu Heliade Radulescu*, fīa-care premiu va fi celu puțin de 5,000 lei.“

„Art. 5. Societati academice se va dá unu locu

de catra Statu, pentru cladirea unui edificiu alu seu, care se va hotari prin o anume lege.“

„Art. 6. Academi'a romana întretine relatiuni sale cu gubernulu prin ministeriulu culteloru și instructiuniloru publice.“

D-lu presiedinte dice, că Societatea luandu actu de această lege, este datoră a arētă sentimentele sale de gratitudine catra gubernulu țierei și catre A. S. R. Domnulu. Se admite a se cere o audientia A. S. Regale spre a i se prezentă toti membrii Academiei în acestu scopu.

D-lu secretaru generalu dă lectura raportului delegatiunei despre lucrările și activitatea sa, în următoarea coprindere:

„Conformu decisiunii luate de D-vōstra, în siedint'a din 27 Sept., din sesiunea anului trecut, delegatiunea combinandu a ve convocă pentru diu'a de astadi în sesiune estraordinara pentru că se potemu luă actu în modu solemn u despre constituirea societati noastre în institutiune de Statu, recunoscuta prin legea votata de Corpurile Legiuitōre promulgata prin decretulu domnescu din 27 Martie a. c., se crede datoră a ve supune în resumatu rezultatulu activitatii sale în decursulu timpului câtu și-au exercitatu mandatulu cu care ati onorat' o, cu observatiune inse, că din lucrările prescise pentru anulu curgetoriu nu tōte s'au potutu indeplini în cursulu celoru optu luni care ne despartu de ultim'a noastră sesiune.

1. Mai antaiu ve vomu relată, că dupa misiunea ce ati incuviintiatu a se incredintiă d-lui N. Densusianu spre a urmari documentele din bibliotecale dela Pest'a și alte parti din Transilvani'a, proprie a constată faptele și istoria revolutiunei lui Horia și Closca, delegatiunea dandu'i cuvenitele instructiuni și sum'a de 1,500 lei votata de D-vōstra și dupa raporturile sumarii primite dela numitulu domnu, vedēndu că prelungirea misiunei sale eră necesarie, dar' că totodata reclamă spese ce întreceau previsiunile incuviintiate, a aflatu cu cale a convocă spre consultatiune pe membrii aflatori în capitala.

Astfel în consideratiunea espuneriloru facute de d-lu Densusianu, prin raporturile sale, în acord u cu opiniunea generala espresa de d-nii colegi ce au luat parte la într'unirea din 18/30 Ianuarie a. c., delegatiunea și-a permis a liberă d-lui Densusianu inca 1,000 lei preste sum'a acordata, cu reserva de a solicită aprobatiunea placului Adunarei.

Asta-data inse se simte fericita a ve aduce la cunoscintiă, că d-lu Densusianu i-a comunicatu 27 caiete cu copie de pe documentele aflate la Pest'a, mai multe acte interesante transcise prin fotografie (înpreuna cu unu raportu detailatu ce merita a vi se supune la cunoscintiă) care fara indoie la voru fi apretiate că adeverate tesaure de lumina pentru epoc'a istoriei de care ne ocupamu. Se magulesce totodata a speră, că d-vōstra veti aprobă virimentulu, ce a fostu consultata a face asupra altoru fonduri pentru această, și veti incuviintia prelungirea unei misiuni, ale carei rezultate paru inca de pe acum a fi asia de fericite.

2. Venindu la ordinea înprimatelor u esecutate în acestu intervalu, la primulu rendu vine publicarea aneloru societati, delegatiunea a aflatu cu cale a dá o forma mai eleganta și mai înlesnitōre la citirea acestei publicatiuni; a dispusu tiparirea în formatulu usitatu și la alte societati sciētifiche. Sectiunea I din anale a esitu în 37 cōle; era sectiunea a II sub titlulu *notitie și memorii* este terminata pana la ultim'a sa fōia, în 45 1/2 cōle și astēpta numai esecutarea unora din stampe spre a esi la lumina.

Spre a dá acestei publicatiuni totu pretiulu sciētificu ce trebuie se aiba lucrările unei societati, care produce lucrari de critica, s'a anexatu, pe unde necesitate a cerutu, stampe, cele mai multe esecutate în litografie, a caroru confectione a trasu dupa sine spese, întrecandu previsiunile budgetare. Dar' delegatiunea D-vōstra este incredintiata, că veti aprobă liberarea tuturor acelor fonduri, care au de scopu a înlesni luminarea publicului prin lucrari de sciēntia ale membriloru Academiei Romane.

3. Din înprimatele facute dupa avisulu comisiunei de revisuire a dictionariului că materialu limbisticu, mai antaiu se va mentionă tiparirea Psaltirei lui Coreși.

— D-lu Hasdeu însărcinat u cu această lucrare propunendu că originalulu acestei opere, că primulu incunabulu esitu în limb'a romana se se fotografiedie dupa editiunea primitiva și se se transcrie pe contra pagina cu diferite note și versiuni de texturi comparative, dupa alte psaltiri vechi lucrate pana în secolulu alu XVII, și esecutiunea acestei lucrari reclamandu spese pre care budgetulu societati nu le potē întempină, delegatiunea a gasitu de cuviintia a cere avisulu si altoru membrii ai societati.

Deci în dio'a de 18/30 Ianuarie a. c., convocandu pe d-nii membrii aflatori în capitala și supundu-le probă prezentata de d-lu Hasdeu, mai unanimitate a aprobatu în principiu, incuviintandu inse că pana la viitōrea sesiune se se libere die din sum'a afectata prin budgetu pentru asemenea tipariri numai 2000 lei; era totu-odata se se întreprinda calea subscriptiuniloru și invocarea subventiuniloru dela liberalitate nationala. Pentru acestu scopu mai antaiu colegulu nostru D. Cretulescu a oferitu 500 lei, apoi câte alti 500 lei d-nii C. Costescu Comanescu, Alex. Stirbeiu și Menelas Ghermani de a carora primire nu ne indoim, că societatea noastră va votă adesiunea sa și sentimentele sale de multumire.

(Va urmă).

Sciri diverse.

(Multumita publica.) În nōptea din 10 spre 11 Decemb. 1878 fiindu la cass'a comunei noastre spre priveghiere 13 slujbasi (strajari) și fara a se audi ceva s'a rapitu dela cass'a comunei noastre 1036 fl. 64 cr. parte din darea statului, parte din fondulu orfanalu — scolaru, comunalu, dari și bani pe sare la caresi celu mai seracu a contribuitu dinarulu seu.

Acestu furtu s'a facutu prin lotrii Vasile Moic'a, Petru Pletea ér' in fruntea loru a fostu conducătoriu Zaharia Marsiavela unu fecioru de preotu, episcopulu santei noastre biserice, caruia comuna noastră i-au fostu incredintiatu averea bisericeii — si alti trei au fostu din Cornea.

Acesti 6 lotrii au spartu zidulu de pétra, cu unu feru de plugu si cu o dalta, au facutu prin zidu gaur'a, prin care au potutu intrá, au furatu sum'a susu numita si au arsu fórté multe documente, pentru care comun'a noastră si acum suferé mari scaderi.

Ca acestu furtu insemnatu a esitu la lumina si astadi se cunoscú lotrii, este meritulu bravului d. pretore Antoniu Szabó, carele lucra diua si nóptea pe terenulu Patriei noastre spre inaintarea, si fericirea popóraloru, cá-ci dupa ce cei 13 slujbasi pre care comun'a îi avea in prepusu au fostu arestati catva tempu, prea bravulu nostru pretore i-au luat in cercetare si gratia talentulu d-nciei sale aflandu'i nevinovati i elibera dandu-le consiliulu cá si densii se dea ajutoru pentru descoperirea furtulu.

Domnia sa dupa eliberarea slujbasiloru celor 13 si cu mai mare zelu a inceputu a urmari pe furii, dede ordine domnului vigilu supremu de siguritate Ili'a Ciortusu, care apoi cu feciorii lui bravi Pavelu Vedrila, Nistoru Lazarescu si Alesandru Ruja, au umblatu ispitindu di si nópte pâna descoperira acestu furtu insemnatu, pentru care trebuia seraca noastră comuna multa se suferé, dara mai multu cei 13 slujbasi pentru ca n'au priveghiatu cu atentiune, dara si bravulu nostru primariu Constantinu Gerjoba, care cu multa ostenéla a adunatu o asia suma de bani, caruia comun'a noastră i arata profunda multumire pentru tóte ostenele sale.

In fine comun'a intréga arata in publicu multumit'a sa catra neobositulu facétoriu de bine si conducétoriu d. pretore Antoniu Szabó, care a lucratu si lucra spre apanarea legiloru, inaintarea si fericirea poporulu.

Se esprima in fine multumita domnului vigilu supremu de siguritate Ili'e Ciortusu si fecioriloru de siguritate Pavelu Vedrila, Nistoru Lazarescu si Alesandru Ruja, cari cu mare zelu si-au implinitu chiera loru.

Acestoru feciorii pentru ne-obosita loru bravura li se cuvine una remuneratiune.

Borloveni-Vechiu in 27 Maiu 1879.

Pavelu Imbrescu, Mihaila Zamela, Ili'a Imbrescu, Petru Florea prin Bacila, Jancu Bacila repre. m. p., Josifu Boldia m. p., Popovicu m. p., Gerjoba m. p.

— (Maialulu ce s'au tñnutu in Dev'a) in folosulu edificandei scóle romane de acolo au reusitu catu se póte de bine, favorisatu fiindu de unu tempu frumosu. La acelu maialu au participatu si multi unguri petrecendu'si fratieste si prietenesce cu romanii la unu locu. Venitulu curatu alu acelu maialu au fostu de 51 fl. v. a., cari s'au adaosu la sum'a de 100 fl. pe cari i-au fostu daruitu inca de mai nainte d. N. Oprea dirigentulu scólei romane de acolo la fondulu pentru edificarea noiei scóle romane.

Totu in folosulu scólei romane din Dev'a se mai proiectéda si o a dou'a petrecere, ce va avea locu dupa St. Petru si careia noi i dorimu succesu favorabilu.

— (Atentatoru Solowjeff) a fostu spendiuratu la Petersburg in presentia unei mari multime de poporu. Condamnatulu s'au aretatu linistitu si au refusat consolarile ultime ale preotulu. Esecutiunea a decursu fara de nici unu incidentu.

— (Literariu.) D. Nic. Densusianu a comunicatu Academiei romane copie de pe neste acte diplomatice ale principiloru romani din secolulu alu XVIII de o insemnatate fórté mare. Societatea academica a primitu actele cu multumire.

Dupa cum se dice, cativa din membrii Academiei sunt de parere, cá missiunea d. Densusianu la Pest'a se se mai prelungeasca.

Contractulu Socialu.

De J. J. Rousseau.

..... Foederis aequas
Dicamus leges.

Virgil. Aeneid. XI. 321.

Cartea Prima.

Voiescu a cercetá déca, in ordinea civile póte esistá vre-o regula legitima si sigura de administratiune, consideranduse ómeni asia precum sunt si legile precum aru potea fi. In cercetarea acésta imi voiu dá silintia a combiná totu-déuna, aceea ce permite dreptulu cu aceea ce prescrie interesulu, pentru cá dreptatea si utilitatea se nu para despartite.

Voiu intrá in materie fara de a mai probá inportantia subiectulu meu. Me voru intrebá: déca sunt principe séu legislatoru de scriu despre po-

litica? Voiu respunde ca: nu! si tocmai pentru aceea scriu despre politica. Déca asiú fi principe séu legislatoru, nu imi asiú perde tempulu a spune ce trebeu facutu, ci o asiú face séu asiú tacea.

Nascutu cá cetatiénu alu unui Statu liberu, participesu deci si la suveranitatea lui si ori cátu de neinsemnata ar si fi infuinti'a voiei mele asupra afaceriloru publice, totusi dreptulu de a votá imi impune datorintia de a me instrúá despre ele. Me simtiu ferice, cá de cãteori meditesu asupra guberneloru, affú in cercetarile mele totu mai multe motive de a iubi pe acela alu patriei mele.

Capitolulu I.

Subiectulu cartii prime.

Omulu este nascutu liberu si elu pretutindinea este in féra. Unii se credú a fi domnii altora, de si sunt mai multu sclavi cá ei. Cum s'au facutu acésta schimbare? Nu pociu se o sciú? Prin ce póte se devie legitima? Acésta cestiune credú a o potea resolvá.

Déca asiú luá in considerare numai forti'a si efectele sale asiú dice: pâna candu unu poporu este constrensu a fi supusu face bine, déca se supune, déca póte se isi sfaramé jugulu si ilu sfarama, face mai bine: pentru ca déca elu isi recastiga libertatea prin acelasu dreptu, prin care i s'au rapitu, apoi, séu este indreptatitu a si-o recastigá séu ca i s'au rapitu pe nedreptu. Inse ordinea sociala este unu dreptu sacru, care servesce de basa la tóte celelalte. Cu tóte ca dreptulu acesta nu deriva dela natura, elu este fondatu pe conventiuni. Se agita deci de a sci, care sunt acele conventiuni. Mai inainte de a pasi la acésta, trebeu se probezu cele ce am premisu.

Capitolulu II.

Despre prim'a societate.

Societatea cea mai vechie si unica firésca este aceea a familiei si cu tóte acestea, copii si aicea remanu uniti cu tatalu numai pâna candu ei au lipsa de elu pentru conservarea loru. Indata ce acésta lipsa incetédia, legatur'a firésca se desface. Candu copii au scapatu de ascultarea ce o datorau tatalui loru si candu acesta au scapatu de ingrijirile pentru copii sei, ei toti devinu in modu egale independenti. Déca ei continua a mai remanea uniti si de aci incolo, apoi acésta nu este o necessitate firésca, ci o fapta de buna voia si famili'a insasi nu se mantine, decãtu numai prin conventiune.

Acésta libertate comuna este o consecintia a naturei omenesce. Legea sa prima este de a veghiá asupra propriei sale conservari. Primele sale ingrijiri sunt acelea, ce si-le datoreste fatia de sine si indata ce au ajunsu in etatea ratiunei elu singuru este arbitriulu asupra mijlóceloru necesare pentru conservarea sa si prin urmare, propriulu seu domnu.

Famili'a deci déca voimu, este primul modelu alu societati politice: capulu este imaginea tatalui, poporulu imaginea copiiloru si fiindu toti nascuti egali si liberi nu isi alienésa libertatea loru, decãtu numai pentru utilitatea loru. Diferentia este numai, ca in familia iubirea tatalui pentru copii sei ilu despagubeste pentru ingrijirile sale avute, in tempu ce in Statu, placerea de a comandá suplineste acelu amoru pe care capulu nu ilu simte pentru popórale sale.

Grotius néga, ca ori ce domnie omenésca este introdusa in favorulu celoru gubernati si citésa cá esemplu sclavi'a. Conformu indatinatului sale maniere de a rationá si de a basá dreptulu totu-déuna pe exercitarea lui.* S'ar potea intrebuintiá unu metodu mai consecinte, dara nici decum mai favorabile pentru tirani.

Dupa Grotius este indoiosu, déca genulu omenescu apartine la o suta de individi séu déca acei o suta individi apartinu genulu omenescu si se pare, ca in opulu seu intregu elu se inclina spre opiniunea prima. Si Hobbes este de aceeași opiniune. Astfelu genulu omenescu ar fi inpartitu in turme asemenea animaleloru si fiacare din ele ar avea unu capu, care o pazeste pentru cá se o inghita.

Precum unu pastoru este de o natura superióra acelei a turmei sale, asia si pastorii ómeniloru, cari sunt capetele loru, sunt de o natura superióra acelei a popóraloru loru. Asia dupa raportulu lui Philon rationá imperatoarele Caligula si conchise

*) Cercetarile savante asupra dreptulu publicu adesea nu sunt, decãtu istori'a abuseriloru vechi si studiandule cineva prea multu, devine numai incapatinatu. Marcuisulu d'Argenson. Tocmai asia o pati si Grotius. Not'a lui J. J. Rousseau.

din acésta prin o analogie nici decum necorecta ca: regii sunt Diei séu ca popórele sunt niste bestii.

Rationamentulu lui Caligula convine cu acela alui Hobbes si alui Grotius. Aristotele inca au disu, inaintea loru,*) ca ómeni nu sunt egali dela natura, ci ca unii se nascu pentru sclavie éra ceilalti pentru domnire.

Aristotele avea ratiune, inse elu schimbá efectulu cu caus'a. Fiicare omu nascutu in sclavie se nasce pentru sclavie, nemica nu este mai siguru. Slavii perdu in férele loru totu, pâna la dorintia de a se eliberá de ele: ei iubescu servitutea loru, precum camaradii lui Odiseu iubeau ticalosi'a loru.***) Déca esistu sclavi prin natura caus'a este, ca esistu sclavi in contra naturei. Forti'a au facutu pe cei de antai sclavi, lasitatea loru ii au perpetuat.

Nu am disu nemica despre regele Adam, nici despre imperatulu Noe, parintele celoru trei monarhi mari, cari au inpartitu lumea intre ei, cá si candu aru fi fostu fiii lui Saturnu, pe cari au voitú se ii recunósca in ei. Speru, ca imi voru fi recunoscétori pentru acésta moderatiune, pentru ca descindendu in linie drépta dela unulu din acesti principi si póte ca dela ramur'a cea mai vechie, cine scie, déca prin verificarea titluriloru mele, nu asiú potea pretinde a fi regele legitimu alu genulu omenescu? Dara fia ori cum, nu se póte negá, ca Adam au fostu regele lumii, cá si Robinson regele insulei sale, pâna candu au fostu singurulu locuitoru alu ei si ce au fostu mai comod in imperiulu acésta érá, ca monarchulu siguru pe tronulu seu, nu avea a se teme nici de rebeliune, nici de resbelu, nici de conspiratori.

Capitolulu III.

Despre dreptulu celui mai tare.

Celu mai tare nu este niciodata asia tare pentru cá se fia totudéuna domnu, déca elu nu isi schimba poterea sa in dreptu si supunerea in datorintia. De aicea deriva dreptulu celui mai tare, unu dreptu luatú ironicu in aparintia, dara in realitate stabilitu cá principiu. Dara nu ni se va esplicá óre nici-odata acestu cuventu?

Forti'a este o potere fisica si nu intielegu ce felu de moralitate póte resultá din efectele sale. A cedá fortiei este unu actu de necessitate, nu alu vointiei; celu multu este unu actu de prudentia. In ce sensu póte fi elu o datorintia?

Se presupunemu unu momentu acestu dreptu pretinsu. Eu dicu, ca nu resulta decãtu unu galimatias inesplicabilu, pentru ca, déca fortia face dreptulu apoi efectulu se schimba cu causa: ori ce fortia care invinge pe cea dintaiú urmésa in drepturile ei. Indata ce cineva póte refúsá supunerea, fara a fi pedepsitu, este indreptatitu la acésta si fiindu ca celu mai forte are totudéuna dreptu, cestiunea este de a face cá se fia cineva celu mai forte. Dara ce felu de dreptu este acela, care dispare deodata cu forti'a? Déca cineva este constrensu de a se supune, n'are necessitate de a se supune din datorintia si déca nu mai este fortiatu de a se supune, nici nu mai este de datorintia sa de a se supune. Se vede deci, ca cuventulu de dreptu nu ajuta nemica fortiei; elu aicea nu are nici o insemnatate.

Dati ascultare celoru puternici. Déca prin acésta voieste a se dice: cedati fortiei, apoi preceptulu este bunu, inse de prisosu. Eu garantesu, ca nu va fi niciodata violatu. Ori ce potere vine dela D-dieu, o concedu, inse ori ce morbu inca vine dela elu: se nu fia deci permisú pentru acésta a chierá pe medicu? Déca unu brigantu me surprinde intr'unu coltiu de padure sunt constrensu a i dá burs'a prin mai forti'a, inse candu i-o pociu refúsá sunt eu obligatu in consciintia de a i-o dá? pentru ca in fine pistolulu seu inca este o fortia.

Se concedemu deci, ca forti'a nu ofere nici unu dreptu si ca nu suntemu deobligati de a ne supune decãtu numai poterei legitime. Astfelu revenimu érași la cestiunea mea primitiva. (Va urmá.)

*) Politic., lib. I, cap. 5.

**) Vedi unu micu tractatu alui Plutarcu, intitulatu: Περὶ τοῦ τὰ ἀλογα λόγῳ χρῆσθαι, séu pe romanescu: Animalele inca se bucura de ratiune.

Cursuri de Bucuresti in Lei noi (franci).

	13 Iuniu.
Obligatiuni rurali din 1864 cu 10%	1. 102. 1/2 b.
Imprumutulu Oppenheim din 1866 cu 8%	104. — "
Obligatiune de imprumutu dominiale din 1871 cu 8%	104. 1/2 "
Creditu fonciariu (hipot.) rurale cu 7%	98. — "
Creditu fonciariu urbanu (alu capitalei cu 7%)	101. 3/4 "
Imprumutulu municipale nou (alu capit. din 1875 cu 8%)	104. — "
Fondulu de pensii (per 300 l. a.) cu 10%	186. — "
Actiunile calilor fer. rom. din 1868 cu 5%	33. — "
Actiunile calilor fer., prioritati din 1868 cu 6%	80.60 "
Daci'a, Compania de ascur. din 1871 actiunea de 250 l. a. 8%	190. — "